

Introducere

*„Traficul de ființe umane este o tragedie umană.
Este o insultă împotriva oricărei persoane decente.”*
Mark Shields

Actualitatea și importanța problemei propuse spre cercetare

În prezenta lucrare ne propunem să analizăm un fenomen ce preocupă gândirea juridică începând cu sfârșitul secolului al XIX-lea, și anume traficul de ființe umane, concept care va fi analizat din perspectivă multiaspectuală, în accepțiunea științifică, juridico-penală, transnațională, criminologică.

Traficul de persoane constituie o formă a sclaviei moderne, aduce o gravă atingere demnității ființei umane, dar și drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Prin urmare, materia prevenirii și combaterii traficului de ființe umane este un subiect ce interesează atât instituțiile statului, cât și actorii nestatali ce reușesc împreună cu statul să formeze parteneriate viabile pe toată durata procesului de combatere a acestui fenomen periculos: de la elaborarea normelor juridice naționale/internaționale, realizarea/implementarea conținuturilor normative, până la combaterea eficientă a conduitei neconforme prin instrumente special create în acest sens.

Reieșind din natura juridică specifică, infracțiunea de traficare a ființelor umane este o infracțiune transnațională a cărei incriminare în legislațiile penale ale statelor europene este fundamentată pe o politică penală preventivă comună bazată pe protocoalele euroregionale și internaționale care definesc standarde incriminatorii unice.

Starea de criză pe care au suportat-o cu precădere țările din spațiul ex-sovietic a împins societatea în fața unor probleme practic neașteptate, necunoscute, probleme la care soluțiile nu sunt simple. Dintre acestea, traficul de ființe umane se remarcă nu doar prin amploarea și modurile de extindere, ci și prin consecințele care derivă dintr-un fenomen cu largi implicații ale elementelor criminale. În cazul Republicii Moldova, stat apărut acum 33 ani pe harta politică a Europei, urmare a destrămării fostei URSS, problema se acutizează mult peste capacitățile de care dispune o țară pentru a acționa mecanisme proprii de protecție socială.

În acest context, este necesar să stabilim că pentru dezvoltarea sa socială, politică și economică independentă Republica Moldova și-a elaborat și realizat politica penală, în special atunci când aceasta vizează aspecte privind drepturile

omului, prin armonizarea cu tendințele în codificarea normelor internaționale în domeniu.

Codul penal al Republicii Moldova a stabilit pentru prima dată răspunderea penală pentru traficul de ființe umane prin Legea din 9 aprilie 1997, articolul 113/1 – vânzarea și traficul de copii.

În iunie 2001 a fost introdus articolul 113/2, care a stabilit răspunderea pentru traficul de ființe umane.

La 12 iunie 2003 a intrat în vigoare Noul Cod penal al Republicii Moldova adoptat prin Legea nr. 985 din 18.04.2002. La Capitolul III, denumit „Infrațiuni contra libertății, cinstei și demnității persoanei”, sunt reglementate următoarele infrațiuni: traficul de ființe umane – art. 165, privațiunea ilegală de libertate – art. 166, sclavia și condițiile similare sclaviei - art. 167 și munca forțată – art. 168, iar la Capitolul VII, „Infrațiuni contra familiei și a minorilor”, sunt prevăzute traficul de copii – art. 206, scoaterea ilegală a copiilor din țară – art. 207 și proxenetismul în art. 220.

Statisticile sesizează dinamica și tendințele fenomenului infracțional de trafic de persoane. În anul 2018, în Republica Moldova, în domeniul pedepsirii traficantilor de persoane, în special referindu-ne la urmărirea penală, s-a constatat că au fost înregistrate în total pe țară 191 infracțiuni ce se referă la categoria TFU, dintre care: trafic de ființe umane (art. 165 C. pen.) – 154 infracțiuni; trafic de copii (art. 206 C. pen.) – 37 infracțiuni. În anul 2019 au fost înregistrate în total 121 (sau cu 70 mai puțin comparativ cu 2018) din categoria TFU, dintre care: trafic de ființe umane (art. 165 C. pen.) – 91 infracțiuni (sau cu 63 mai puțin comparativ cu 2018) și 30 infracțiuni (sau cu 7 mai puțin comparativ cu 2018) – trafic de copii (art. 206 C. pen.). În anul 2020, au fost înregistrate în total 66 infracțiuni (sau cu 55 mai puțin comparativ cu 2019) din categoria TFU, dintre care trafic de ființe umane (art. 165 C. pen.) – 45 infracțiuni (sau cu 46 mai puțin comparativ cu 2019) și trafic de copii (art. 206 C. pen.) – 21 infracțiuni (sau cu 9 mai puțin comparativ cu 2019). În 2021, au fost înregistrate în total 63 de infracțiuni (sau cu 3 mai puțin comparativ cu 2020) din categoria TFU, dintre care infracțiuni privind traficul de persoane (art. 165 C. pen.) – 50 infracțiuni (sau cu 5 mai mult comparativ cu 2020) și 13 infracțiuni (art. 206 C. pen.) privind traficul de copii (sau cu 8 mai puțin comparativ cu 2020). În decursul anului 2022, au fost înregistrate, în total, la categoria traficului de ființe umane 67 infracțiuni (sau cu 4 mai mult comparativ cu 2021), dintre care 45 infracțiuni (art. 165 C. pen.) de trafic de persoane (sau cu 5 mai puțin comparativ cu 2021) și 22 infracțiuni (art. 206 C. pen.) de trafic de copii (sau cu 9 mai mult comparativ cu 2021). Referindu-ne la depistarea cazurilor de trafic de persoane și cauzele penale pornite, constatăm că în 2023 au fost înregistrate

în total 39 infracțiuni (sau cu 28 mai puțin comparativ cu 2022), dintre care 22 infracțiuni (art. 165 C. pen.) de trafic de ființe umane (sau cu 23 mai puțin comparativ cu 2022) și 17 infracțiuni (art. 206 C. pen.) de trafic de copii (sau cu 5 mai mult comparativ cu 2022). Indicatorii cantitativi și calitativi privind depistarea cazurilor de trafic de persoane, efectuarea urmăririi penale și aplicarea sancțiunilor penale sunt reprezentate în tabelul de mai jos – date statistice privind infracțiunile în domeniul traficului de ființe umane (art. 165 C. pen.) și traficului de copii (art. 206 C. pen.).

Anul	Cauze penale înregistrate; (art. 165 C. pen./ art. 206 C. pen.)	Cauze penale expediate în judecată; (art. 165 C. pen./ art. 206 C. pen.)	Inculpați (traficanți) în privința cărora a fost pronunțată sentința; (art. 165 C. pen./ art. 206 C. pen.)	Persoane Condamnate la închisoare; (art. 165 C. pen./ art. 206 C. pen.)	Persoane condamnate la închisoare cu suspendarea condiționată a pedepsei; (art. 165 C. pen./ art. 206 C. pen.)	Numărul victimelor conform CCTP; (art. 165 C. pen./ art. 206 C. pen.)
2013	135/20	43/8	27/12	20/4	1/0	233/29
2014	151/24	42/7	34/9	28/9	6/0	238/26
2015	151/38	52/24	29/10	27/9	0/0	242/68
2016	123/28	22/11	48/8	39/8	1/0	197/35
2017	122/41	65/20	31/28	25/21	1/0	201/48
2018	154/37	60/23	56/30	32/24	2/1	305/60
2019	91/30	42/19	67/26	48/22	1/0	232/109
2020	45/21	42/9	36/25	22/16	1/0	116/23
2021	50/13	25/6	53/28	19/25	1/0	335/22
2022	45/22	28/17	22/3	4/2	0/0	107/44
2023	22/17	18/11	42/17	23/10	0/0	144/25

Analiza și evaluarea indicatorilor privind combaterea traficului de persoane prin mijloace de drept penal determină formularea unor viziuni și concluzii:

- perioada anilor 2013-2018 este marcată de un număr relativ stabil (oscilații neînsemnate) privind infracțiunile de trafic de persoane înregistrate;

- începând cu 2019 și în perioada ce urmează până în anul 2023 numărul infracțiunilor de trafic de persoane înregistrate scade treptat, inițial cu 40%, iar ulterior, în 2023, înregistrându-se de 3-7 ori mai puține infracțiuni de acest gen decât în perioada anilor 2013-2018;

- scăderea numărului de infracțiuni de trafic de persoane înregistrate nu semnifică neapărat diminuarea acestui fenomen infracțional; or, traficarea persoanelor, dincolo de faptul că posedă un caracter latent, a avut o evoluție, devenind mai camuflat și sofisticat, adaptându-se la condițiile globalizării și internaționalizării crimei.

Dimensiunea statistică fundamentează actualitatea și necesitatea cercetării științifice avansate, pluridisciplinare a obiectului investigației științifice – infracțiunea traficului de ființe umane într-o nouă optică –, dimensiune a fenomenului care evidențiază transformările normative urmare a implementării normelor juridice regionale și internaționale ce vin în ajutorul legiuitorului național și suplimentar îmbunătățirii cadrului normativ intern, contribuie în cele din urmă la consolidarea capacității statelor în identificarea instrumentarului juridic de eradicare a acestui flagel periculos.

Scopul tezei de doctorat constă în evaluarea cadrului juridico-penal privind prevenirea juridico-penală a traficului de ființe umane, crearea fundamentului științific, corespunzător exigențelor actuale ale normelor ce stabilesc răspunderea pentru infracțiunea traficului de ființe umane, precum și eficiențizarea practicii de aplicare a dreptului penal în sfera de combatere a traficului de ființe umane. Pe tot parcursul lucrării, se urmărește modul în care standardele universale internaționale și cele regionale în materia combaterii traficului de ființe umane sunt transpuse și realizate în ordinea juridică a Republicii Moldova.

Scopul enunțat a determinat direcțiile de cercetare, acestea fiind condiționate suplimentar de următoarele **obiective**:

- examinarea stadiului actual de conceptualizare a infracțiunii traficului de ființelor umane prin analiza situației de cunoaștere în domeniul de referință în Republica Moldova și în România;

- analiza comparativă și evolutivă a incriminării traficului de ființe umane;

- analiza juridico-penală a traficului de ființe umane și evaluarea compatibilității prin evidențierea elementelor și subelementelor constitutive ale infracțiunii traficului de ființelor umane;

- delimitarea componenței infracțiunii de trafic de ființe umane de componențele de infracțiuni adiacente/conexe;
- evaluarea compatibilității cadrului normativ intern în materia incriminării și combaterii traficului de ființe umane cu standardele universale și regionale în domeniu;
- determinarea și soluționarea teoretică a problemelor ce vizează combaterea traficului de ființe umane prin mijloacele dreptului penal, ținând cont de specificul perioadei actuale și de situația criminogenă din Republica Moldova;
- elaborarea, în baza rezultatelor științifice, a recomandărilor privind armonizarea reglementărilor ce țin de calificarea traficului de ființe umane cu standardele Uniunii Europene.

Pentru realizarea scopului și a obiectivelor lucrării, ca metode de cercetare au fost folosite cele caracteristice investigațiilor științifice în domeniul științelor juridice. Investigațiile efectuate se bazează pe studierea doctrinei, legislației naționale, străine a tratatelor internaționale și a practicii judiciare în domeniul analizat.

Prin urmare, cercetarea atotcuprinzătoare a obiectului prezentei lucrări de doctorat a fost posibilă prin aplicarea următoarelor metode de cercetare:

- *metoda analizei istorice*, folosită pentru cercetarea evoluției izvoarelor formale de drept, naționale și internaționale în materia incriminării și prevenirii și traficului de ființe umane și în vederea cercetării evoluției conceptului „traficul de ființe umane”;
- *metoda analizei logice (analiza deductivă, analiza inductivă)*, utilizată constant pe tot parcursul lucrării în vederea formulării propriei viziuni asupra noțiunilor, conceptelor analizate în teză, pentru deducerea raționamentelor juridice care conduc structurile competente în calificarea infracțiunii de trafic de ființe umane;
- *metoda analizei comparative*, folosită cu incidență maximă în vederea stabilirii răspunderii penale pentru traficul de ființe umane în Republica Moldova și în România, dar și în vederea stabilirii compatibilității cadrului normativ al Republicii Moldova cu standardele prevăzute de tratatele internaționale în domeniul combaterii traficului de ființe umane;
- *metoda statistică*, folosită în vederea evidențierii caracterului cantitativ-calitativ al traficului de ființe umane la scară națională și globală;
- *metoda prospectivă*, aplicată în vederea proiectării tendințelor în cercetarea fenomenului traficului ființelor umane, utilizată, de asemenea, pentru elaborarea recomandărilor finale.

Ipoteza de cercetare. Abordarea dintr-o nouă optică și perspectivă a infracțiunii de traficare a ființelor umane în doctrina autohtonă va oferi posibilitatea:

- aplicării răspunderii penale pentru traficul de ființe umane prin luarea în considerare a noilor forme de traficare a victimelor reieșind din realitățile sociale actuale;

- fundamentării științifice a gradului de compatibilitate a prevederilor legislației Republicii Moldova cu dispozițiile tratatelor internaționale și ale dreptului Uniunii Europene în domeniul investigat.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificare a problemelor de cercetare. Traficul de ființe umane se caracterizează printr-un nivel înalt de gravitate, fiind declarat în prezent ca fiind o formă contemporană, deosebit de periculoasă a „sclaviei moderne”. Caracterul transfrontalier al traficului de ființe umane ridică în mod esențial gradul de dificultate de prevenire a fenomenului, inclusiv prin mijloace juridico-penale, activitate care trebuie să fie în permanentă dezvoltare și perfecționare la realitățile cotidiene, inclusiv prin luarea în considerare a metamorfozării acțiunilor de traficare.

Deși pe plan legislativ în Republica Moldova au fost implementate numeroase standarde internaționale și regionale, dezvoltarea măsurilor preventive cu caracter penal a traficului de ființe umane este una dintre prioritățile-cheie pe care trebuie să se bazeze politica preventivă a criminalității transnaționale. Implementarea perpetuă a legislației penale, astfel încât incriminările să fie susceptibile de a acoperi noile activități infracționale de traficare, constituie o provocare pentru orice țară europeană, indiferent de gradul de dezvoltare a acesteia.

Este de menționat că de la momentul punerii în aplicare a Codului penal al Republicii Moldova din 2002 au apărut mai multe lucrări prin care s-a încercat a aborda problematica prevenirii traficului de ființe umane prin mijloace juridico-penale. Din categoria acestor lucrări importante de referință fac parte următoarele: Ștefănoaia M., *Reglementarea răspunderii pentru infracțiunile privind traficul de persoane în dreptul comparat* (teză de doctorat)¹, Vidacu M., Dolea I., *Combaterea traficului de ființe umane (drept material și drept procesual)*², Ostavciuc D., *Aspecte procesual-penale și tactici criminalistice privind*

¹ M. Ștefănoaia, *Reglementarea răspunderii pentru infracțiunile privind traficul de persoane în dreptul comparat (teză de doctorat)*, Chișinău, 2013, 206 p.

² M. Vidacu, I. Dolea, *Combaterea traficului de ființe umane (drept material și drept procesual)*, Chișinău, 2009, p. 189.

cercetarea traficului de copii (teză de doctorat)³, o serie de articole științifice semnate de Brînză S., Tănase A., Stati V., Nastase A. ș.a.

Fiecare lucrare din cele menționate analizează din perspectivă juridico-penală infracțiunea de trafic de persoane, dar și modalitățile de prevenție și stopare a acestei infracțiuni, atingând doar tangențial infracțiunea complexă și infracțiunile conexe cu infracțiunea traficului de persoane la nivel național și internațional, cu mari perspective și posibilități de aprofundare într-o lucrare viitoare, fapt ce constituie o adevărată necesitate și un imbold accentuat în expectativa unui studiu în domeniul de referință.

În pofida numeroaselor lucrări științifice existente pe marginea traficului de ființe umane, considerăm că se face necesară reevaluarea conținutului constitutiv al infracțiunii incriminate la art. 165 C. pen. al Republicii Moldova în vederea soluționării următoarele probleme:

- 1) armonizarea legislației penale în materie la standardele UE, fapt ce se înscrie cu perfecțiune aspirației de integrare europeană a Republicii Moldova;
- 2) compatibilizarea normei incriminatorii de la art. 165 C. pen. al Republicii Moldova la standardele de constituționale de calitate;
- 3) soluționarea unor probleme practice privind încadrarea juridică a traficului de ființe umane;
- 4) identificarea unor propuneri de perfecționare a art. 165 C. pen. astfel încât să fie eficientizată politica represiv-penală de prevenire a acestui flagel social periculos etc. Mai ales, se pune problema armonizării legislației penale ca răspuns la noile forme de traficare determinate de dezvoltarea mijloacelor informaționale și a stării de război existentă în Ucraina, care a avut un impact substanțial asupra răspândirii fenomenului.

Noutatea științifică a rezultatelor obținute. Această lucrare constituie o investigare multidimensională a traficului de ființe umane, noutatea științifică constă în fundamentarea unor rezultate științifice destinate armonizării legislației penale a Republicii Moldova la standardele internaționale universale și regionale, în special cele ale Uniunii Europene în domeniul prevenirii penale a traficului de ființe umane. Printre elementele de noutate științifică menționăm următoarele:

1. Definiție ce reiese din natura juridică specifică, infracțiunea de traficare a ființelor umane este o infracțiune transnațională a cărei incriminare în legislațiile penale ale statelor europene, inclusiv a Republicii Moldova, este fundamentată

³ D. Ostavciuc, *Aspecte procesual-penale și tactici criminalistice privind cercetarea traficului de copii (teză de doctorat) etc.*, Chișinău, 2015, p. 214.

pe o politică penală preventivă comună bazată pe protocoalele euroregionale și internaționale care definesc standarde incriminatorii unice.

2. Politică penală punitivă a Republicii Moldova în domeniul prevenirii penale a traficului de persoane este raționalizată pe o diferențiere netă a răspunderii penale și, implicit, a individualizării legale a pedepselor penale aplicabile pentru infracțiunea de traficare a persoanelor adulte.

3. Reieșind din jurisprudența CEDO existentă pe marginea art. 4 a Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, s-a argumentat că obiectul juridic special principal al infracțiunii de traficare a ființelor umane (art. 165 C. pen.) îl formează relațiile sociale a căror existență și desfășurare normală sunt condiționate de protejarea demnității umane și a libertății fizice și psihice a persoanei.

4. Elementul material al infracțiunii de traficare a ființelor umane are un caracter complex, fiind constituit din acțiuni scop și acțiuni mijloc alternative, pentru existența conținutului juridic al infracțiunii și pentru probarea activității infracționale, fiind obligatorie stabilirea faptică a unei acțiuni scop săvârșite prin intermediul unei acțiuni mijloc, acțiuni care în cumul reflectă elementul de exploatare a victimelor supuse traficării.

5. Sub aspect subiectiv, infracțiunea de trafic de ființe umane face parte din categoria infracțiunilor cu scopuri speciale alternative, inerente conținutului constitutiv, care nuanțează exploatarea persoanei și prin aceasta a gradului prejudiciabil al infracțiunii, iar determinarea lor este obligatorie pentru încadrarea juridică a faptei în temeiul art. 165 C. pen. RM.

6. La baza delimitării infracțiunii de proxenetism de traficul de ființe umane stă elementul de constrângere caracteristic celui din urmă fenomen infracțional. Acest element reiese din două semne inerente traficului de ființe umane: acțiunea mijloc de comitere a faptei și scopul exploatării sexuale comerciale sau exploatării în prostituție.

Problema științifică importantă care a fost soluționată în cadrul prezentei teze de doctorat constă în argumentarea științifică a premiselor de armonizare și monitorizare a procesului de implementare a standardelor internaționale și a celor europene în materia prevenirii prin mijloace de drept penal a traficului de ființe umane, inclusiv privind cunoașterea și identificarea semnelor constitutive aferente traficului de ființe umane, fapt de natură să contribuie la consolidarea ansamblului anti-trafic ființe umane, precum și la sporirea calității actului de justiție.

Semnificația teoretică a lucrării. Prezenta lucrare întruchipează o nouă abordare teoretică a traficului de ființe umane, bazată pe opinii și teze

argumentate științific de către autor, care împreună cu alte lucrări științifice sunt susceptibile de a consolida doctrina penală națională existentă în materie. Aspectul teoretic este fundamentat pe o paletă bogată și variată de surse doctrinare existente în domeniul traficului de ființe umane, fapt ce a determinat o examinare critică teoretică multidimensională a subiectului. Relevanța teoretică mai rezidă din elaborarea unor soluții teoretico-practice ce pot fi aplicate în procesul prevenirii și combaterii infracțiunilor de trafic de ființe umane.

Importanța teoretică a studiului constă în faptul că lucrarea prezintă un studiu clar sistematizat și documentat, oferind soluții teoretico-practice de calificare juridică a infracțiunii de trafic de ființe umane. Totodată, teza scoate în evidență unele probleme curente și de perspectivă care pot apărea în practica de aplicare a legii penale, dar și a căilor de soluționare adecvată ale acestora.

Valoarea aplicativă a lucrării

Rezultatele cercetării și unele concluzii teoretice de care se face uz la perfecționarea cadrului legislativ în materia dreptului penal: alte concluzii și recomandări prezentate și sintetizate în lucrare ar putea constitui, sub unele aspecte, temeiuri de perfecționare a legislației penale în domeniu. Tot astfel, se consideră că studiul sau rezultatele investigației științifice ar putea fi utile și în procesul de revizuire a curriculumului la disciplina dreptului penal, în elaborarea cursurilor, manualelor universitare sau ale altor studii, articole științifice sau monografiile legate de subiectul traficului de ființe umane.

Aprobarea și implementarea rezultatelor științifice

Concepțiile și concluziile de bază ale tezei au fost expuse și diseminate prin conținutul mai multor lucrări științifice, constituind, în același timp, subiectul unor referate prezentate la conferințele științifice naționale și internaționale, precum și la ședințele Catedrei de Drept Public a Universității de Studii Europene din Moldova, în perioada 2020-2023, totalizând un număr de 26 de lucrări științifice dintre care: 1 lucrare didactică: CORSEI Andreea, ȘTEFĂNOAIA Mariana-Alina, *Teste-grilă pentru examene de an, licență și intrare în profesiile juridice. Drept penal. Partea generală*, Editura Universul Juridic, ISBN 978-606-39-1247-4, București, 2023, 240 pagini; 7 articole publicate în reviste și materialele conferințelor internaționale, agreate de ANACEC; 3 publicații în

culegerile manifestărilor științifice incluse în alte baze de date acceptate de către ANACEC; **1** articol în publicație indexată **SCOPUS**, **2** materiale publicate în lucrările manifestărilor științifice incluse în Registrul materialelor publicate în baza manifestărilor științifice organizate din Republica Moldova; **3** în reviste din Registrul Național al revistelor de profil; **12** în reviste internaționale cotate CNATDCU în România. Rezultatele științifice formulate în prezenta lucrare au fost diseminate în cadrul mai multor activități de formare la subiectul reglementării traficului de ființe umane (a se vedea Anexa 5, Anexa 6).

Sumarul compartimentelor tezei

Materialul expus în teză este redat în patru capitole, care la rândul lor sunt structurate pentru a dezvolta toate aspectele temei puse în discuție în cadrul normativ și doctrinar al Republicii Moldova, României, Uniunii Europene. Structura tezei este condiționată de scopul și obiectivele trasate, fiind compusă din: adnotări; lista abrevierilor; introducere; concluzii generale și recomandări; bibliografie; anexe; declarația privind asumarea răspunderii și curriculum vitae al autorului.

Introducerea cu fundamentări și justificări ale temei alese pentru studiere, cuprinde compartimentele prezentate în următoarea ordine: 1) actualitatea și importanța problemei abordate, 2) scopul și obiectivele tezei, 3) ipoteza cercetării, 4) metodologia cercetării științifice, 5) noutatea științifică a rezultatelor obținute, 6) problema științifică actuală care a fost soluționată, 7) importanța teoretică și valoarea aplicativă a lucrării, 8) aprobarea rezultatelor și rezumatul compartimentelor tezei.

Primul capitol, **„Analiza materialelor științifice și a cadrului normativ în reglementarea traficului de persoane”**, cuprinde aspecte și noțiuni privind conceptul analizat în lucrare. Fenomenul traficului de ființe umane este analizat în contextul cercetărilor doctrinare semnate de autori autohtoni, autori români, codificărilor internaționale, dreptului primar și al celui derivat al Uniunii Europene, legislației Republicii Moldova și a României.

Capitolul 2, **„Caracterizarea juridico-penală a traficului de ființe umane”**, este dedicat analizei juridico-penale a infracțiunii – elementele constitutive, obiectul juridic și material al infracțiunii, latura obiectivă și subiectivă și subiecții de drept ai infracțiunii de trafic de ființe umane, formele agravante ale infracțiunii de trafic de ființe umane.

Capitolul 3, „**Traficul de ființe umane și infracțiuni omogene**”, conține o analiză comparativă a infracțiunilor de trafic – traficul de migranți, proxenetismul, prostituția atât din perspectiva prescripțiilor normative naționale, cât și în lumina tratatelor internaționale în materia prevenirii și combaterii traficului de ființe umane. Au fost identificate clar și distinct infracțiunile analizate.

Capitolul 4, „**Compatibilitatea prevederilor de cooperare internațională în prevenirea și combaterea fenomenului traficului de ființe umane**”, conține o analiză a atribuțiilor structurilor internaționale universale și regionale având competențe în domeniu. La fel sunt analizate programele și acțiunile realizate în materia combaterii traficului de ființe umane la scară supranațională europeană.